

LOOTUSRINGI JUHT

ÕPILASTE ISETEGEVUSE JA KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Nr. 4

27. aprillil 1937

IX aastakäik

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT

Tegev toimetaja P. Kohava.

Vastutav toimetaja E. O. L.

Ilmub koolitöö kuudel, neli korda õppeaastas. Maksab aastas 50 senti.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pühavaimu 11, telefon 458-52.

Kõigile koolijuhatajaile ja õpilasingide vanemaile

Sellele numbrile on lisatud ankeet. Kuna ankeet, peale ülevaate saamise õpilasingide tööst, on mõeldud just koolide ja õpilasingide soovide kohase töö arendamise võimaldamiseks, siis on eriti vajalik, et kõik koolid ankeedi täidetult E. Õpetajate Liidule tagasi saadaksid, kuigi koolis ei ole veel seni asutatud õpilasing.

Kehtiv Noorsoo Organiseerimise seadus eeldab õpilasingide ja noorte-ühingute tekkimist iga kooli piirkonnas. Toimikond tahab senisest laiemal alusel kaasa aidata ringide ja ühingute tööle, selleks on aga vajalik ülevaade ja soovide avaldamine koolidelt ankeedi kaudu.

E. O. L. Karskuskasvatustoimikond.

Noorte XVIII karskuspühaks 8. ja 9. mail

Igal aastal, harilikult kevadel, on noored koolides kogunenud karskusküsimuste arutamiseks. See kogunemine oli varem karskuspühana tuntud, 1926. a. alates hakati aga nimetama lootusringide kevadpühaks, kuna sel ajal lootusringid valitseval kohal õpilasingide peres olid. Nüüd on aga koolides väga mitmesuguse nimelisi õpilasinge, kes kõik ühiselt lootusringidega karskuspüha peavad, nagu nad, loomulikult, ka karskusküsimusi tunnistavad. Seepärast peaks olema mõistetav endise nime juurde tagasipöördumine, et koondada kõiki õpilasi üldse ja õpilasinglasi eriti ühiseks noorte karskuspühaks.

Haridusministeeriumi Koolivalitsuse loal on Noorte XVIII karskuspühal 8. mail lubatud üht tundi kasutada päeva kohaselt, alates kell 11. Selle loa põhjal tuleks koolidel sel päeval korraldada karskussisulisi aktusi, ettekandeid, tunde, ringide pidulikke koosviibimisi jne. Samuti on paras aeg siis välja jagada ka võistlusõpingu mälestuslehti ja auhindu. Järgneval 9. mail aga võtku ringid organiseeritult osa emadepäeva pidustusest.

On ilusaks kombeks saanud asutada sel päeval koolis lootusring, kui seda

veel ei ole; samuti — võtta uusi liikmeid lootusringi.

Kus aga koolis juba teisenimelisi õpilasinge on ja lootusringi asutamine enam mõeldav pole, et killustamist ära hoida, seal soovitame tungivalt kõigile ringidele üldkoosoleku otsusega tunnistada oma nõusolekut osa võtta lootusringide tööst. Lootusringide eesmärgiks on: kasvatada oma liikmeist kehaliselt ja vaimliselt terveid, karskeid ja kõlblalt tublisid inimesi. See nõue peaks aga olema loomulikult kõigi õpilasingide ja noorteühingute nõue, seda tuleb ainult üldkoosoleku otsusega tunnistada ja sellega teostada ühinemine lootusringidega. Endiseks jääks põhikiri ja juhatus, lootusringi kodukord võimaldab lootusringidega ühinenud teisenimeliste ringide liikmeile kanda lootusringi rinna-märki. (Lootusringi kodukordi saab E. O. Liidust.)

Täna ühine noorte karskuspüha saagu selleks päevaks, mil kõik ringide liikmed ja õpilased väljaspool ringe üksmeelselt otsustavad: tahame olla karsked, terved ja tublid!

E. O. L. Karskuskasvatustoimikond.

XI võistlusõpingu ülevaade

Üheteistkümnes võistlusõping lõppes võistluskirjutusega, mis toimus 13.—14. märtsil. Osavõtmisega hilinenud koolidele oli võimaldatud see töö ka hiljem teha. Ka tööde saatmise tähtaega pikendati hilinenud koolidele 10. aprilli asemel 24. aprillini. Toimkond arvestas veel nende töödega, mis jõudsid E. O. Liitu hiljemalt 26. aprilliks, mil toimus lõplik kokkuvõte ja algas mälestuslehtede ja auhindade välja saatmine.

Hindamine toimus koolides, toimkond selles ümberhindamisi ei teinud, vaid määras auhindu õpilastele koolide poolt esitatud järjekorras. Auhindu anti igale koolile mõni, kuna peale selle iga võistlusõpingust osavõtnud õpilane sai veel Riigi Kunsttööstuskoolis valmistatud värvitruki mälestuslehe.

Auhindu anti sel aastal peale kirjanduse ka veel kunstiväärtuslike esemete või tarbeasjade näol. Eelmiste aastate eeskujul on ka sel aastal paljud kirjastajad, asutised, koolid ja õpetajad toetanud ettevõtet oma annetustega, mis siin tänuga kviteerime.

Nii saatsid toetusi kirjastused: „Eesti Kirjanduse Selts“, „Kool“, „Kooli-Kooperatiiv“, „Loodus“, J. Ploompuu, „Päevaleht“, „Rahvaülikool“ ja „Töökool“. Kunstiväärtuslike esemeid annetasid: E Noorte Punase Risti Keskkühatus — ilusa kogu nahatöökoja saadusi ja kaubamaja Jüri Kodres — fotoalbumeid ja kirjutusnõusid.

Peale selle saatsid järgmised koolid või õpetajad toetusi:

Teistele koolidele: Ulila algkooli õpilasring (Soomevere algkoolile) ja Haimre algkool.

Oma koolile lisaauhindadeks: Haimre, Imavere, Karinu, Kavandi, Kiltsi, Kodila, Koigo, Kolovere, Maidla, Mustla, Oeti, Risti, Truba, Ulila jt.

Avaldame kõigile toetajaile oma tõsist tänu!

Mõned arvulised andmed.

Registreeriti võistlusõp. osavõtuks 195 kooli.
Registreerimatult saatis tööd 3 „

Kokku võttis osa võistlusõpingust 198 kooli.

Eelmisel aastal oli osavõtnud koolide arv 176, nende hulgas registreerimatult osavõtnuid 7 kooli. Seega on osavõtnud koolide arv tõusnud 12%.

Tööst osa võtnud õpilaste üldarv on registreerimise andmeil 5209.

Tegelikult on see arv tublisti suurem, sest osavõtjaid on alati rohkem kui registreeritud. Nii võiks arvata, et ümmarguselt 6000 õpilast võistlusõpinguga tegelesid.

Maakondade ja suuremate linnade järele võttis tööst osa koole:

1. Harjumaal	18
2. Järvamaal	17
3. Läänemaal	29
4. Petserimaal	3
5. Pärnumaal	11
6. Saaremaal	16
7. Tartumaal	34

8. Valgamaal	7
9. Viljandimaal	16
10. Virumaal	19
11. Võrumaal	16
12. Tallinna linnas	4
13. Tartu linnas	8

Kokku 198

Väliselt olid tööd valdavas enamuses väga korralikud, paljud rikkalikult illustreeritud, rühmade järele kaanikutesse paigutatud ja ühises kooli nime kandvas kaanikus, mis mõnel koolil kunstimaitseliselt ilustatud ja isegi kooli fotoga varustatud oli.

Sisuliselt tõisese põhjalikumalt süveneda pole toimkonnal võimalik olnud töö rohkusel ja vastava tööjõu puudumisel. Üldiselt aga tutvuneti kõigi koolide töödega, rohkem tähelepanu pöörates iga kooli esimestele töödele või aruande lehtedel värviliselt märgitud kohtadele. Selle linnulennulise ülevaate täienduseks kasutati koolide kokkuvõtteid, mis eriti väärtuslikeks osutusid. Neil andmeil toome alamal läbilõike XI võistlusõpingu sisulisest tulemusest.

Võistluskirjutuse 1. ja 2. punkt õhu kasutamise, 4. punkt tervishoiu nõuetest sõõmises ja 6. punkt puhtusest on üldisemaid tervishoiu nõudeid, vastused neile küsimustele on väga sisukad ja õiged, puudulikke või ebaõiged vastuseid on vähe; õpetajad kokkuvõttes hindavad nende mõju õpilaste eneste ja koolielu seisukohalt.

Punktid 3. ja 5. on joovastusainete — tubaka ja alkoholi — selgitamiseks. Ka neist on hästi aru saadud ja väljendatakse oma eitavat suhtumist neisse aineisse lapseliku selgusega ja veendumusega, nagu: „Tubaka suits on kopsule kahjulik ja mürgitab verd“ (Aino, 12 aastane), „Tuleb väike poiss, tubakajunn suus ja kõhib ise kui vana mees“, „Milleks oma tervist meelega rikkuda“, teeb hambad kollaseks, halva lõhna suhu, haiseb, mõru, halb komme (eriti naistel), „Alkohol rikub mõistuse ja teadmise“ (Silvi, 11. a.), „Väliseltki tekitab joodik mulle jälkustunnet“ (Valdeko, 13 a.), paneb kaklema ja rumalusi tegema, rikub tervist (mitmekülgselt), rikub perekonna elu, rumalad sõnad — laulud jne. Suur hulk vastajaid näitab ka joovastusainetega kaasaskäivat majanduslikku kahju. Ühe kooli vanema rühma 23 vastajast teab 11, et alkoholil on vastik maitse.

Punkt 7. — miks ma olen sõbralik ja rõõmsameelne — on olnud osale õpilastest raskesti vastatav, osa aga leiab selleski õiged vastused ja juba nooremas rühmas. Nii vastatakse: et teised saamuti rõõmsad ja lahked oleks (Asta, 9 a.), „annab hulka elujõudu juure“ (Leida, 12 a.), hea läbisaamine, tervisele kasulik, halb meeoleolu on südamele halb ja toob kortsud näkku (Ilmar, 13 a.), „Kasvangi sõbralikuks, kui olen alati rõõmus“, töö läheb paremini, võidan sõpru, „töötab kogu keha“ jne.

Vanema rühma punktid 8, 9. ja 10. on üldiselt üsna rahuldavalt vastatud, tuntakse

päikese ja õhu mõju tervisele, päikese mõju toas, tuntakse südant koormavat liigset tööd, alkoholi mõju südamele, liigjoomise pahet üldse, erutuste ja pahanduste halba mõju („ei võta igat väikest asja kohe südamesse“), hinnatakse mõeldukat tööd ja sporti, mis keha arendavad, teevad tugevaks, paenduvaks, „kergeks“ ja terveks.

Punkt 11. on loetletud rida mitmesuguseid tervishoiu nõudeid ja esmaabiviise; on kohati korraldatud ka esmaabikursusi. Osale vastajaist on aga see punkt raskeks osutunud.

Noorema rühma punkt 8. ja vanema rühma punkt 12. on mõeldud ülevaateks sellest, missuguseid tagajärgi õpilased saavutanud on enese tervishoius üldse (varem või hilisemal ajal, enne võistlusõpingut või võistlusõpingu mõjul). Mitmeist kokkuvõttest selgub, et nendele küsimustele vastamine on raskeks osutunud. Ka mõni õpetaja arvab seda; selle vastu aga rõhutatakse ka, et just see punkt on „väärtuslik osa“. Ja ta on ka seda tõesti, kui, ühelt poolt, ei nõuta liiga suuri tulemusi, teiselt poolt aga — kui õpilased õieti on mõistnud seda küsimust. Olgu näitena toodud neist huvitavaist vastustest mõnigi: Helga (11 a.) oli varem haiglane, kidur, peavalud, harjutused on aidanud terveneda; uni läinud magusamaks, kui rohkem väljas liikunud, värsket õhku hinganud; pea ei valuta enam, kui rohkem magama hakanud, meeleolu värsk; ei loe enam pimedas; ei too tolm tupp; jaotanud päevase töö ja puhkuse; einetasin enne esimesel vahe-tunnil koridoris, nüüd istun ja einetan korralikult kolmandamal vahetunnil klassis ja eine alati kaasas; olen saanud palju sõbralikumaks teiste vastu; istun juba peaaegu sirgelt“ (Evi 11 a.); „enne istusin küüruis“ (Hilda, 12 a.); hammaste pesemine, käte pesemine enne sööki, hoolas närimine, läbi nina hingamine, suu ei haise enam“; tupp lilli, mida ema esiti ei sallinud; iga asi omal kohal; leitakse avameelselt, et on vähe jõutud ära teha; üks vastaja leiab, et „ei olnud niisuguseid rikkeid, mida oleks tarvis olnud parandada“.

Nende punkte täienduseks on tegelik-
k u d e t ö ö d e n a märgitud ühes koolis: Rühmas lepiti kokku täita järgmised harjutused:

1. Lähkuda voodist kohe peale ärkamist.
2. Pesta hambaid igal õhtul ja loputada suu pärast söömist.
3. Pesta käed enne ja pärast söömist.
4. Hingata kolm korda päevas sügavalt värskes õhus.
5. Vaadata mõnikord kaugele.

Ja tagajärjed — neid on loetletud rida ja huvitavaid. Teises koolis koostati rida „tervishoiu käske enesele“, milledest mõni: Päevas viibin õues kaks tundi! Pühade ajal õlut ei joo. Olen karske! Lõikan sõrme küüned lühikeseks! Laman veerand tundi selili! Söön kindlate vahetega järgi!

Tegelikkude tööde kokkuvõttes on veel mõndagi märkida. Näiteks: Üleliigne kola ja tolmukogud toast välja, kanadele jooksu-aed, õuele liiva, lilli koju ja kooli, lilleseemnete vahetus, koduruumide tervishoiu nõuetele kohandamine, kooliruumide kaunistamine, ümbruse kaunistamise plaane ja kavatsusi, maja plaanide arvustusi ilmakaarte suhtes ja oma ettekuju-tusi ruumide õigemaks paigutamiseks, olla rohkem väljas, teha väljas — mis teha saab,

suvel eriti kergelt riides käia (õhu-, päikese-vannid), kui toas suitsetab mõni õpilasest mitte palju vanem, siis palutakse teda välja minna suitsetama, jne.

Kirjandid annavad võimaluse seotult väljendada oma ideaali kas terve (peamiselt noorema rühma) ülesanne või tubli (peamiselt vanema rühma) isiku suhtes. Osa kooli on jäänud sõna-sõnaliselt antud teemade juurde, kuigi need ainult teemade iseloomustuseks olid mõeldud; teine osa aga võttis antud suunas vabad teemad. Need tulemused on tihti sisukamad, elavamad; kuid üldiselt on kirjandid väga huvitavad.

Noorema rühma töödes on kujutatud terveid ja tublisid lapsi, antud neile nimi ja iseloomu joontes märgitud neid vourusi, mis keegi eriti hindab. Uno (12 a.) „tugev mees“ seletab teistele oma jõu alused: „Ärge jooge viina-õlut, ärge imege piipu, ka üleliigne hellitamine pole mehele kohane, küll siis jõudu jätkub.“ Asta (9 a.) kangelane Helle onu juures lauas olles ei joo õlut, Eda (8 a.) Lilli jätab tädi juures külaliseks olles joomata veini. Oma ema toob eeskujuna 11-aastane Liia, kes on abiks emale vähemate aitamisel 6-lapselises perekonnas. Jõukangelane Palusalu on ka noortele juba populaarne eeskuju ja tuntakse head meelt, et ta eestlane oli, kui võitis võõrsil.

Vanema rühma kirjandite teemad on mitmekesised; suurem hulk töid on vaba loomingu vili, on aga ka küllalt eeskujusid võetud meie riigitegelastest, kirjanikest, kunstnikest, avaliku elu tegelastest, ajaloolistest isikutest, on õnnelikult leitud eeskujulikke elanikke oma ümbrusest, oma vanemast, õpetajaist ja kaasõpilastest. Eeskujulikkude neis leitakse nende töökuses, aususes, korralikkuses, hoolsuses, julguses, lahkuses, ligemise ja looduse armastuses, sõnapidamises, eeskuju kandmises maha-jäänud nurkadesse, püsivuses, kindlas tahte-jõus, eneseohverdamises, sõjasangarlikkuses (väga mitmed, peamiselt poisid), oma pahede võitmises, karskes eluviisis, hoolsas õppimises, spordi harrastamises jne. Jaan (15 a.) valib enesele eeskujuks oma kooli juhataja, aga soovib, et see jätkaks sigarettide suitsetamist, kuigi seda senigi harva teeb. Hermiinil oleks väga hea meel, kui ükski eestlane ei jooks ega suitsetaks, sest alkohol ei too inimesele tervist ega rikkust, vaid viib tervise ühes rikkusega. „Mina tahaks küll kasvada tubliks ja terveks, nagu seda nõuavad meilt meie ringi määrused.“ Endeli (13 a.) eeskuju sõnab: „Ma ei kurvasta teisi, ei kurvasta keegi ka mind.“ Veata (15 a., algkooli lõpetanud) kirjutab iseenesest väga huvitavalt, kuidas ta tahtejõuga oma tervist mõjutanud ja endise puna palgeile saanud ning igatsusega aega ootab, mil täienduskooli saada, et siis kodule ja tööle anduda.

On otse novellina nauditavaid töid (täiendus-koolist, 5—6. klassist). Kangelasteks võtavad poisid peamiselt mehi, tüdrukud aga peale naiste ka mehi. Kirjandite mõõdukud on mõnikord õige laiaulatuslikud.

Õpetajad on kokkuvõtteis korduvalt XI võistlusõpingut hinnanud, nähes selles elulisust, koolitööga seotavust, õpilaste mõju-tamist, õpikute kaudu tervishoiuliste küsimuste kandmist kodudesse, tõuget kodu ja kooli ümbruse ilustamiseks; vanemate õpilaste osavõtt olnud tihti 100%.

Toimikond omalt poolt loeb oma meeldivaks kohuseks avaldada tõsist tänu võistlusõpingut kohtadel juhtinud õpetajatele selle suure töö eest, mis nad on teostanud oma otsese töökoorma kõrval. Sel aastal esmakordselt paluti koole aidata kokkuvõtete näol põhjalikumalt läbi töötada tulemusi. Need kokkuvõtted, kuigi nendeks antud juhised ei olnud küllaldased, on huvitava ülevaate ja sügava hinnangu võimaldanud tööst, mis koolides tehakse võistlusõpingu kaudu, eriti — kui koolis töötavad ringid. Mõned koolid on saatnud näiteid ka töövõttest ringides. Kokkuvõtteid on saatnud 56% osavõtnud koolidest, mis võib pidada küllalt suureks arvuks esimese katse puhul. Üksikud kokkuvõtted on väga põhjalikud, kuid ka lühemadki muljete kokkuvõtted on huvi pakkuvad.

Toimikond sel aastal katsus hinnata ka koole võrdlevalt. Aluseks võeti: üldine kasvatustöö, osavõtjate rohkus, tööde sisukus, väline ilu, nõuetekohane koondamine ja hoolas kokkuvõte. Kõigi nõuetele vastavaid koole oli kaks: Paide linna algkool ja Rannu asunduse algkool. Esimeses neist teostati õping eranditult kõigis klassides kõigi õpilastega, õpikuid levitati isegi rohkem kui õpilasi oli (270 eks.), võistlustöö-

dest aga kõik õpilased osa ei võtnud. (Vastupidise nähtena olgu märgitud, et leidus ka sel aastal kolm kooli, kes üldse õpikuid ei tellinud ega ei registreerunud, aga tööd ära saatsid). Ainult õpilaste rohkuses neist kahest jäi maha Haimre algkool. Peale nende kolme on aga veel üle 20 kooli, nendest mõni väga lähedal kõigi nõuete rahuldamisele, kuid toimikond ei julge siin enam nii kindlat järjestust teha, et mitte eksida selles võrdluses. Kõigile eriti väljapaistvatele koolidele on määratud lisaauidu ja väärtasju, viimased kooli äranägemisel määratavad. Päriss nõrku töid sel aastal ei olnudki, küll aga oli mõnest koolist osavõtjate arv väga väike; samuti jättis soovida ka mõnel koolil tööde väljumis ja eriti koondamise viis, aruannetes järjekord ning kokkuvõtete puudumine.

Rõõmustava nähtena sel aastal oli tugev osavõtnud koolide juurdekasv ja tubli ettevalmistus väga paljudes koolides. Avaldades kõigile tööjuhtijatele tõsist tänu, toimikond loodab sügisel teostaval XII võistlusõpingul kõiki endisi osavõtjaid koondada ja uusi juurdetulijaid leida, et senisest veelgi hoogsamalt ja mõjuvamat tööd jätkata.

E. O. L. Karskuskasvatustoimikond.

Avalik tänu

Avaldame oma tõsist tänu kirjastustele, kes oma kirjanduse annetustega endiste aastate eeskujul XI võistlusõpingust osa võtnud noori rõõmustasid. Need kirjastused olid: „Eesti Kirjanduse Selts“, „Kool“, „Kooli-Kooperatiiv“, „Loodus“, J. Ploompuu, „Päevaleht“, „Rahvapäevikool“ ja „Töökool“.

Samuti erilist tänu võlgneme Eesti Noorte Punase Risti Keskjuhatusel ja kaubamajale Jüri Kodres, kes samaks otstarbeks, meie esmakordsel palvel, annetasid kunstiväärtuslikke nahatöid, fotoalbumeid ja kirjutusenoõusid.

Ühes meiega tänavad lahkeid annetajaid need tuhanded noored, kes oma sid annetatud kirjandust ja ilusaid esemeid.

E. Õpetajate Liidu Karskuskasvatustoimikond.

Eesti Kirjanduse Seltsi perioodilised väljaanded:

Elav Teadus, Suurmeeste Elu-lood, Maailemakirjandus, Eesti Kirjandus.

Teostega tutvumiseks saadetakse soovijatele tasuta üksikasjalikumad andmed.

Eesti Kirjanduse Selts,
Tartu, Aia 19.

Toimetusele saadetud kirjandust.

„Aed“ nr. 1, 2, 3, 4. — „Loodusevaatleja“ nr. 1, 2. — „E. Noorte Punase Risti“ numbrid. — „Külvaaja“ nr. 1, 2. — „Välis-Eesti“ nr. 1, 2. — „Eesti Skauti“ numbrid. — „Õpintotoveri“ nr. 1, 2.

Lugejaile

Käesoleva numbriga lõpetab „L. Juht“ oma IX aastakäigu. Toimetuse püüe on, et eeloleval sügisel ajakiri jätkaks ilmumist viimastest aastatest laiemal alusel, olles kõigile õpilasingidele ja noorteühingutele ühendajaks ja juhtjaks, selleks kohandatud uue nime all.

Toimetus.